

18/4/96

גמח' סל'י

18/04/96

1

ע.פ 421/96

ע.פ 470/96

ע.פ 476/96

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב יפו

בשמותו כבית משפט לערעורים פליליים

בפני תרכב כב' השופטים א. אבן ארי, אב"ד, ד. בר-אופיר, ה. אחיסנוב

מעוררים: 1. צוקרמן ושות' בע"מ

2. טחנת קמח קיבוץ שער העמקים

נ ג ד

ע"פ 421/96

משיבה: מדינת ישראל

מעוררות: 1. מן טחנות קמח חיפה

2. טחנת קמח העמק בע"מ

נ ג ד

ע"פ 470/96

משיבה: מדינת ישראל

מעוררות: 1. טחנות ישראליות בע"מ

2. טחנת קמח יפו 1972 בע"מ

3. טחנת קמח קצורין בע"מ

4. טחנת קמח יזרעאל עפולה בע"מ

5. טחנת קמח מפרץ בע"מ

6. טחנת קמח נתניה בע"מ

נ ג ד

ע"פ 476/96

משיבה: מדינת ישראל

פסק-דין

1. המעוררות בתיק מאוחד זה, הן טחנות קמח, שהזאמו בביחמ"ש השלום בת"א, יחדיו (בת"פ 8347/93) בעבירה של חסור כובל לפי ס' 2(ב)(8), 2(ב)(4), 4, 47(א)(1) לחוק החגבלים העסקיים. חסור זה לא אושר ע"י ביח"ד להגבלים עסקיים ועל כך הוגשה התביעה.

ע.פ 421/96

ע.פ 470/96

ע.פ 476/96

אישום שני מתיחס לפעולות שונות שבצעו מנהלי הנתבעות. גם בגין פעולות אלה הואשמו בעבירה נשוא האישום הראשון ובחוראות חוק זהות לאישום הראשון.

2. בחודש מאי 1990 הנהיג משרד התעשייה וחמסות תוכנית ליברליזציה, לצורך יצירת תחרות בענף החיסה וביטול המכסות. בעקבות רפורמה זו חקמו הנאשמות את חברת ה.ל.ג. חברה ליבוא ושוק גרעינים בע"מ, לצורך יבוא חיסה וזאת במטרה להגביל את התחרות ביניהן, וכך להגביל את כמות החיסה המיובאת. כל נאשמת החזיקה בחלק יחסי במניות החברה, לפי חלקה היחסי במכסות החיסה הנרכשות.

הקמת חברה דוגמת חב' ה.ל.ג. ויבוא משותף של חיסה הנוגד את הליברליזציה במשק, טעון רישום ואישור של ביה"ד להגבלים עסקיים, לפי חוק ההגבלים העסקיים, אולם אישור כזה מעולם לא נתקבל.

האישומים בתיק הפלילי היו כנגד טחנות הקמח, מנהליהם והחברה שהקימו, וכולם בקשר לפעולות שבוצעו לצורך יסוד חברה זו והפעלתה.

בהסכמת בימ"ש השלום, התקבל חסד טעון, שערכו התביעה והנאשמות, לפיו: נמחקו האישומים בתיק, כנגד מנהלי הנתבעות וטחנות הקמח הורשעו על פי חודאתן בעובדות שיוחסו להם בכתב האישום, והאישום השני בוטל בהסכמת הצדדים כנגד רוב הנתבעים ועל כן אין ענין שגדון בו בערעור זה.

חסד הסעון הבטיח לנאשמים הנותרים, כי יוטל על כל אחד מהם עונש מופחת, בשעור של 20,000 ש"ח.

8. ביהמ"ש השלום אימץ, כאמור את החסד בכל הקשור למחיקת האישומים, אולם הטיל על כל נאשמת קנס של 50,000 ש"ח, מתוך הנימוק כי חומרת העבירות אינה מתישבת עם קנס נמוך יותר (עמ' 386).

4. בפנינו הופיעו כמערערות רק חלק מהתחנות שהורשעו בתיק האמור.

בקשת המערערות בשלושת התיקים המאוחדים היא אחת- כי בימ"ש יכבד את עיסקת הטעון ויבטל את החלטת ביחמ"ש קמא בכל הקשור לגובה חקנס אותו נדרשה לשלם כל אחת מהמערערות בגז"ד.
דעתנו היא, כי דין הערעור להתקבל.

היות וכל שדורשות המערערות הוא קיום עיסקת הטעון בכל הקשור לגובה חקנס שהוטל עליהן, נצמצם את דיוננו לענין חומרת העונש.

5. ראשית נציין כי ברורה לנו הבעיתיות בפניה ניצבה השופטת אמסטרדם בבימ"ש השלום, בעת קבלת עיסקת הטעון. גם רוחנו אינה נוחה עם העונש הקל שהוטל על הנאשמות. במיוחד קשה עיסקה זו לאור העובדה כי אין זו הרשעתן הראשונה של הנאשמות, בעבירה נשוא האישום, ועונש של 20,000 ש"ח כבר הוטל בעבר.

השאלה העומדת במרכז ערעור זה הינה באיזו מידה חייב ביחמ"ש לכבד את עיסקת הטעון במלואה.

סוגיית עיסקאות חטיעון אינה מעוגנת בחקיקה, אלא הינה חסדר יציר הפסיקה, אשר נמצא בשליטתו המלאה של ביחמ"ש. מהותה של עיסקת הטעון כפי שהוא מוסבר בפרשת ארביב היא קבלת הודאת הנאשם בעובדות שיש להרשיעו, ובתמורה זוכה הנאשם לטובת הנאה בדמות חקלה באישום או כל חקלה אחרת (ע"פ 218/85 ארביב נ' פרקליטות ת"א פ"ד מ (1) 398, בעמ' 398).

הלכת בתמוצקי קובעת, כי אין לביחמ"ש חובה לקבל את עיסקת הטעון שמוצגת לו, ורשאי הוא לסטות ממנה (ע"פ 582/71 בתמוצקי נ' מ"י פ"ד כ"ו (1) 548). כקו מנחה לאימוץ עיסקת טעון, נקבע העקרון, לפיו ביחמ"ש יבחן האם בעיסקה שהושגה, העונש עומד בקנה אחד עם חומרת העבירה (בג"צ 218/85 ארביב נ' 1).

ע.פ. 421/96

ע.פ. 470/96

ע.פ. 476/96

פרקליטות מחוז ת"א פ"ד מ (2) 388. במקביל, נקבע בע"פ 387/90 אסיס נ' מ"י (לא פורסם) כי נדרשת חריגה משמעותית בין העונש המוסכם והעונש הראוי בכדי שביחמ"ש לא יאמץ את עסקת הטעון.

התוצאה היא כי נאשם לוקח על עצמו את הסיכון במתן הודאתו, שחרי אין ביחמ"ש מחוייב לאשר את החסכם. מאידך על ביחמ"ש חובה לאזן בין 8 גורמים, כשהוא בוחן את אימוץ העיסקה. גורמים אלה הם: אמינות השלטון, הגשמת מטרות החקיקה במשפט הפלילי, והאנטרסים של הנאשם (פ"ד ארביב, שם בעמ' 402).

8. המצב בענייננו:

שמיעת המערערים ומדברי השופטת אמסטרדם (עמ' 381-388 לגז"ד) עולה מסכת עובדות ונסיבות בעייתית, אשר היא שהובילה לחסדר הטעון: במהלך הדיונים הוחלפו השופטים שדנו בתיק. ב"כ התביעה הסביר לביחמ"ש קמא, בדיון, שאכן החסדר אליו הגיעה חמדינה עם הנתבעות הינו חורג מחמדיניות הנקוסה ע"י התביעה, בעבירות על חוק החגבלים העיסקיים. עוד הוא מציין כי "התביעה הגיע בלב לא קל" לחסדר הטעון, אך נימק זאת במותו של החוקר שגבה את אמרות הנאשמים וביצע פעולות שונות עליהם הסתמכו חוקרים אחרים. כן צוין כי חלופ הזמן מביצוע העבירות ובעיות ראיותיות אחרות הן שהובילו לעיסקת הטעון. התביעה גרסה כי האנטרס הציבורי מצדיק חסדר ברמת ענישה נמוכה על פני הסיכון שהנאשמות יצאו זכאיות בדיון.

7. ב"כ המערערות אשר הופיעו בפנינו הדגישו כי גם הם נכנסו לחסדר זה בלב כבד (עמ' 382 לגז"ד) - לדברי עו"ד שפאר - הנתבעות הביעו הסכמתן רק לאחר שעיפו מניחול החליך המשפטי וכן מהוצאות המשפט חכבדות.

בדיון בע"פ 476/96 ציין עו"ד אגמון את השעו מהפגיעה באנטרס המסתמכות של

מרשנו.

בבימ"ש קמא, הבינו הצדדים כי החסדר כפוף לאישור ביחמ"ש, אך הדגישו כי הודאתם כפופה לאישור זה, אחרת יבטלו את הודאתם ויחזרו "למצב האפס". כפי שקובעת הפסיקה לעייל וכפי שציינה השופטת אמסטרדם, טועים המערערים בפירוש מוסד עיסקאות הטעון, לפיה תלויה הודאתם בקבלת עיסקת הטעון. כאמור אין ביחמ"ש מחוייב בעיסקה, והנאשם המודה מוזהר כי ביחמ"ש עשוי לקבל את הודאתו אך אינו חייב לאמץ את העיסקה.

8. לדעתנו, כאן המקום לאבחן את קביעתו של ביחמ"ש קמא אשר ציטט את פסח"ד בענינו של בן ציון קשת נ' מ"י (ר.ע. 486/86 פ"ד מ' (3) 472). במקרה שלפנינו אין מקום לקבל רק את החודיה ולא את העונש מאחר וברור שהנאשמים הודו רק בשל כך שהובטח להם כי יענשו בצורה קלה. כפי שנקבע ע"פ 1290/93 יאיר לוי נ' מ"י, תקדין עליון, רך 94 (4) תשנ"ד-ה 1994, 452 בעמ' 553 יש להתחשב בנאשם אשר נטל על עצמו סיכון, ועל אף שהיה מודע לכך שביחמ"ש אינו כבול לחסדר, הוא טיפח תקווה וציפיות שלמרות כן ביחמ"ש יענה לבקשת התביעה ויטיל עליו את העונש המוסכם. ביחמ"ש קמא ציין כי אינו מפקפק בסבירות ההחלטה של התביעה, ובשיקולים שהובילו לחסדר (עמ' 386).

בפרשת נדב נקן קובע כבוד השופט בך:

"אינה קיימת הצדקה לסטות מעיסקת הטעון שנערכה בין הצדדים, כאשר נחה דעתי כי עיסקה זו בעת עשייתה היתה סבירה ומוצדקת, כי תנאיה נתמלאו ע"י שני הצדדים, וכי חייתי מאמץ אותה כשופט, לאור הנסיבות המיוחדות בהן נערך, אילו חובא בפני אותה עת".
(ע"פ 6967/84 נדב נקן נ' מ"י (לא פורסם)).

18/04/96

6

ע.פ. 421/96

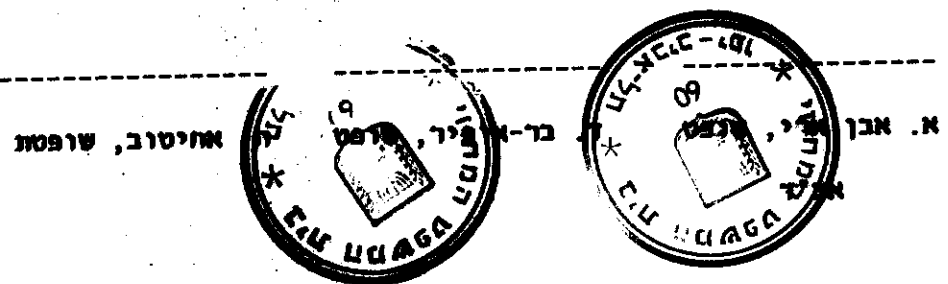
ע.פ. 470/96

ע.פ. 476/96

נראה כי מהפסיקה עולה שקיימים מספר סוגי עסקאות טעון, עיסקה אשר בה מסכימים על העבירות המיוחסות לנאשם, עסקה בה מסכימים על העונש ועוד. (פ"ד ארביב בעמ' 398).

במקרה שלפנינו כולל הסדר הטעון תמורה כפולה לנאשמים עבור חודאתם: מחיקת חלק מהאישומים והקלה בחומרת העונש. אשר על כן ולאחר ששיקללנו את אנטרס אמינות השלטון, הגשמת התכלית החקיקתית והאנטרסים של הנאשם, הגענו להסכמה כי לאור בעיות הראיות, הסדר הטעון והחלטת התביעה סבירים הם. לא מצאנו מקום לסטות מההסדר, על כן אנו מאשרים את עיסקת הטעון, ומקבלים את הערעורים בכל הקשור לחומרת העונש. אנו קובעים את הקנס אשר בו ישאו כל אחת מהמעוררות על סך של 20,000 ש"ח

ניתן היום 18.4.96 בהעדר ב"כ הצדדים

להפצה מהיום

א. אבן ארי, שופט

אב"ד